

SAKSBEHANDLER
Jostein Gundersen

VÅR DATO
22.04.2022

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
20/11591-4

DERES REF.
22-01149-4

DERES DATO

Longyearbyen lokalstyre
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

Att: Aina Iden Tveit

Skredsikring i Vannledningsdalen, Longyearbyen Vedtak om dispensasjon jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd

Vi viser til brev datert 7. april fra Sysselmesteren på Svalbard med oversendelsen av deres søknad datert 7. mars, om etablering av skredsikringstiltak innenfor sikringssonen til automatisk fredete kulturminner id 159009 og 159492, tilknyttet Gruve 2a i fjellskråningen ovenfor Vannledningsdalen i Longyearbyen. Kulturminnene knyttet til Gruve 2a er automatisk fredet i medhold av svalbardmiljøloven § 39.

Vi viser også til vårt brev til Longyearbyen lokalstyre 28. september 2018 vedrørende sikringstiltak i Lia og Vannledningsdalen.

Lovhjemmel og myndighet

I henhold til svalbardmiljøloven § 42 er inngrep i automatisk fredete kulturminner, med sikringssone, på Svalbard forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter svalbardmiljøloven § 44. Riksantikvaren er rette myndighet til å avgjøre om tiltak som kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, eller sikringssonen til disse, kan iverksettes, jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd.

Dersom det stilles vilkår til en dispensasjon, skal kostnader til avbøtende tiltak bæres av tiltakshaver, jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd andre punktum jf. § 9 første punktum.

Vedtak

Med hjemmel i svalbardmiljøloven § 44 første ledd fatter Riksantikvaren vedtak om dispensasjon for etablering av rassikringstiltak i form av nett i sikringssonen til kulturminner fra Gruve 2a, id 159009 og 159492.

Dispensasjon gis på følgende vilkår:

Alle sikringstiltak, inkludert festeanordninger for drift og vedlikehold, skal etableres innenfor arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b).

Innarbeiding av dispensasjon i planbestemmelsene

Vårt vedtak bør innarbeides i planbestemmelsene for arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b). Vi ber om at følgende tekst tas inn i bestemmelsene for å sikre at det er samsvar mellom planen og Riksantikvarens vedtak:

Deler av arealformål KFA3 ligger innenfor sikringssone til automatisk fredete kulturminner knyttet til Gruve 2a. Riksantikvaren har fattet vedtak om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene for etablering av skredsikringstiltak i sikringssonen. Vedtaket omfatter også dispensasjon for drift og vedlikehold av sikringstiltakene innenfor arealformål KFA3.

Bakgrunn og beskrivelse av omsøkte tiltak

Utredninger av rasfaren viser at det er nødvendig med ulike tiltak for å ivareta sikkerhet til samfunnet i Longyearbyen. I Vannledningsdalen er det nødvendig med sikring mot sørpeskred i/langs elva. Den omsøkte sikringsløsningen består i montering av en rekke stålnett (ca 14 stk) på tvers av elva i Vannledningsdalen. Hvert nett vil være om lag 6 meter høyt, men både nøyaktig plassering og høyde vil måtte tilpasses på stedet. Nøyaktig antall og plassering av nettene er ikke endelig avklart, men vil uansett skje innenfor arealformål KFA3 i Delplan for Lia og Vannledningsdalen – Del 2 Vannledningsdalen (Plan-ID D39b). For fremtidig vedlikehold og drift av sikringsløsningen vil det monteres en festeanordning omtrent 15 meter over hvert nett, slik at anleggsmaskiner kan heises langs fjellsiden ved hjelp av vaier og vinsj.

Berørte kulturminner

I fjellsiden på nordøstsiden av Vannledningsdalen er det flere gruveåpninger med steintipper og tilhørende infrastruktur som stammer fra driften av Gruve 2a, som var i drift fra 1913 til 1937. Alle sporene etter gruvevirksomheten her er automatisk fredete i medhold av svalbardmiljøloven § 39. Samtlige kulturminner ligger høyt opp i fjellsiden over elva. De planlagte sikringstiltakene vil ikke komme i direkte konflikt med kulturminnene, men ligge i sikringssonen til disse.

Begrunnelse for vedtaket

Kulturminneforvaltningen skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivarettatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i fredete kulturminner kan likevel gis etter en konkret vurdering av de kulturminnefaglige verdiene, veid opp mot private og samfunnsmessige hensyn.

Sysselmesteren på Svalbard sin vurdering

Sysselmesteren på Svalbard har sin oversendelse av søknaden deres til Riksantikvaren gjort en forhåndsvurdering av søknaden. Sysselmesteren skriver at tiltaket er vurdert å ha høy samfunnsnytte, og er nødvendig for å sikre Longyearbyen og befolkningen mot ras. Vannledningsdalen er et mye brukt turområde for å komme seg opp til Gruvefjellet og Sukkertoppen. Inngrepet vil påvirke opplevelsen til kulturmiljøet, men selve kulturminnene i Vannledningsdalen er ikke mye besøkt. Kulturminnene som er synlige fra Vannledningsdalen er hovedsakelig steintippene fremfor gruveinngangene. Tiltaket er av en slik størrelse at det vil påvirke landskapet kulturminnene ligger i og kan virke skjemmende for kulturminnene, men samfunnsnytt og sikkerhet vektet sterkt i denne saken.

Sysselmasteren på Svalbard anbefaler at Riksantikvaren gir dispensasjon for sikringstiltakene som beskrevet i søknaden.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren viser til vårt brev 28. september 2018 hvor vi signaliserte at vi var innstilt på å gi dispensasjon for nødvendig skredsikring som etter en helhetsvurdering anses som best for samfunnet i Longyearbyen. Vi legger til grunn at Longyearbyen Lokalstyre har valgt den beste løsningen.

Om innskrenking av sikringssoner

Longyearbyen Lokalstyre har også søkt om innskrenking av sikringssonene til de aktuelle kulturminnene for å unngå unødvendige søknadsprosesser i forbindelse med etablering, drift og vedlikehold av skredsikringstiltakene som arealplan. Det er Sysselmasteren på Svalbard som har myndighet til å innskrenke sikringssoner til automatisk fredete kulturminner i medhold av svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd. Riksantikvaren vil likevel påpeke at en eventuell innskrenking av sikringssonen skal gjøres med bakgrunn i kulturminnefaglige vurderinger av hva som er nødvendig og hensiktsmessig for å beskytte det aktuelle kulturminnet. Det skal ikke tas hensyn til eventuelle ønsker om å unngå «unødvendige søknadsprosesser». Alle tiltak innenfor sikringssone bør primært avklares gjennom ordinær dispensasjonsbehandling i forbindelse med utarbeiding av arealplanen, og innarbeides i denne.

Spørsmål?

Ved spørsmål kan saksbehandler Jostein Gundersen kontaktes på epost jog@ra.no eller telefon 98202848.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages Klima - og miljødepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er 3 uker fra dere har mottatt brevet jf. forvaltningsloven § 29. Klagen stiles til Klima - og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren (postmottak@ra.no). Hvis Riksantikvaren ikke tar klagen til følge, sendes den videre til Klima- og miljødepartementet som avgjør saken med endelig virkning.

Vennlig hilsen

Isa Trøim
seksjonssjef

Jostein Gundersen

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Sysselmasteren på Svalbard, Postboks 633, 9171 LONGYEARBYEN